

Projekt

**Plan odnowy miejscowości Czaniec
na lata 2022-2029**

Porąbka, wrzesień 2022 r.

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP.....	3
2. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI CZANIEC.....	4
2.1. Położenie.....	4
2.1.1. Dominanta przestrzenna.....	5
2.1.2. Elementy charakterystyczne.....	6
2.2. Historia miejscowości.....	6
2.3. Demografia.....	8
3. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI CZANIEC	9
3.1. Zasoby kulturowe - zabytki i architektura	9
3.2. Gospodarka.....	11
3.3. Rolnictwo.....	11
3.4. Środowisko przyrodnicze	12
3.4.1. Parki krajobrazowe.....	12
3.5. Infrastruktura.....	13
3.5.1. Zaopatrzenie w wodę	13
3.5.2. Sieć kanalizacyjna	13
3.5.3. Energia ciepła.....	14
3.5.4. Energia elektryczna.....	14
3.5.5. Gaz	15
3.5.6. Komunikacja	16
3.6. Oświata	17
3.7. Służba zdrowia.....	19
3.8. Turystyka	19
3.9. Kultura	20
4. ANALIZA SWOT	22
4.1. CZYNNIKI WEWNĘTRZNE MIEJSCOWOŚCI CZANIEC	22
4.2. CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE MIEJSCOWOŚCI CZANIEC.....	23
5. PLANOWANE ZADANIA INWESTYCYJNE.....	25
5.1. Opis, uzasadnienie i rezultaty planowanych zadań inwestycyjnych	25
5.2. Koszty i źródła finansowania realizacji poszczególnych zadań inwestycyjnych	28
Harmonogram realizacji zadań	29
6. WDROŻENIE PROMOCJA I MONITOROWANIE PLANU.....	31

1. WSTĘP

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Konieczność opracowania Planu Odnowy Miejscowości w sposób formalny wynika z wytycznych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, a w szczególności wytycznych Osi 3 PROW – Działanie Odnowa i Rozwój Wsi. Oś 3 zakłada między innymi wspieranie działań mających wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi.

Działanie umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost ich atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z elementów wpływających na rozwój, odnowę wsi oraz poprawę warunków pracy i życia mieszkańców. Opracowanie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy ubieganiu się o środki finansowe w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 Działanie Odnowa i Rozwój Wsi. Plan Odnowy Miejscowości Czaniec jest dokumentem o charakterze planowania strategicznego i ma na celu stworzenie szczegółowej koncepcji i wizji rozwoju miejscowości. Odnowa i rozwój wsi jest wypadkową wielu działań, wśród których pierwsze miejsce zajmuje aktywność, zaangażowanie i solidarna postawa mieszkańców.

Plan Odnowy Miejscowości zawiera działania długofalowe, określone w horyzoncie czasowym na lata 2022–2029. Określa generalny kierunek rozwoju oraz przedstawia metody i narzędzia jego wdrażania. Ponadto umożliwia planowe realizowanie działań ukierunkowanych na tworzenie jak najkorzystniejszych warunków rozwoju wsi i życia mieszkańców. Sporządzenie planu rozwoju wsi to nie lada wyzwanie. Warto to wyzwanie podjąć, by rozważyć różnorodne inicjatywy mieszkańców i dobrze wykorzystać fundusz sołecki. Zgłoszona inicjatywa powinna odnosić się do konkretnej potrzeby. Ważne jest też uzasadnienie, w jaki sposób realizacja zadania poprawi warunki życia mieszkańców lub przyczyni się do rozwoju wsi i gminy. Obszarem realizacji Planu Odnowy Miejscowości Porąbka jest cały obszar tej miejscowości.

Zakres niniejszego opracowania obejmuje charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów służących odnowie miejscowości, analizę SWOT czyli mocne i słabe strony miejscowości, planowane kierunki rozwoju, zadania inwestycyjne wraz z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem działań.

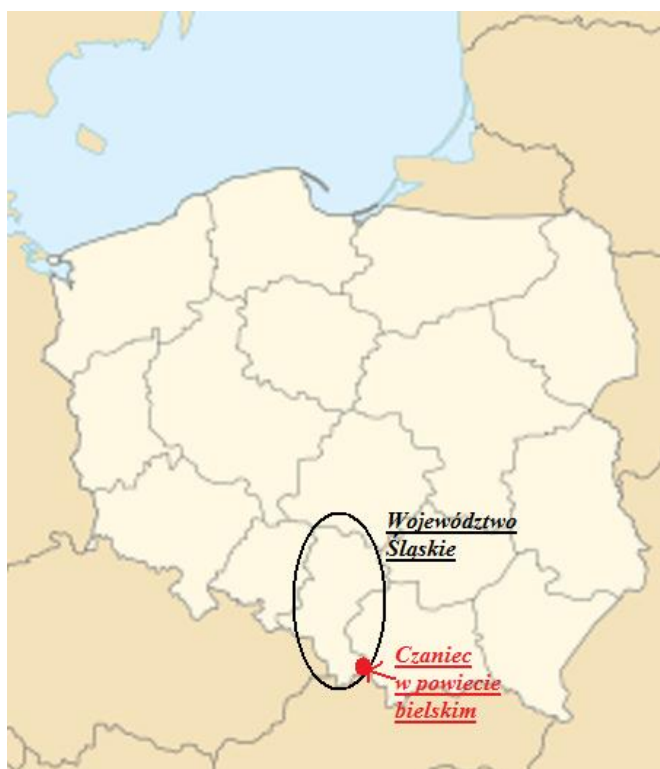
Plan Odnowy Miejscowości Czaniec to dokument, który określa strategię działań w sferze społeczno-gospodarczej na lata 2022-2029.

Niniejszy plan jest planem otwartym stwarzającym możliwość aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych. Oznacza to, że mogą być dopisywane nowe zadania, a także to, że może zmienić się kolejność ich realizacji w zależności od uruchomienia i dostępu do funduszy UE.

2. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI CZANIEC

2.1. Położenie

Miejscowość Czaniec, o powierzchni 1691 ha, leży w południowej części województwa śląskiego, wschodniej części powiatu bielskiego. Od północy graniczy z gminą Kęty – leżącą w powiecie oświęcimskim (woj. małopolskie), od wschodu z gminą Andrychów – leżącą w powiecie wadowickim (woj. małopolskie), od zachodu z sołectwem Kobiernice, od południa z miejscowością Porąbka. Wieś leży nad rzeką Sołą u podnóży Beskidu Andrychowskiego (wschodnia część Beskidu Małego).

Mapa 1 Lokalizacja miejscowości Czaniec w skali kraju

Miejscowość składa się z dwóch części: Czańca Górnego (wraz z Cygańskim Miastem) oraz Czańca Dolnego (wraz z Zagłębozczem i Bukowcem).

Odległości od najbliższych miejscowości wynoszą:

- Kobiernice – 3 km
- Kęty – 4 km
- Porąbka – 4 km
- Roczyny – 6 km
- Międzybrodzie Bialskie – 7 km

Odległości od dużych znanych miast:

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZANIEC

- Bielsko-Biała – 17 km
- Żywiec – 20 km
- Szczyrk – 23 km
- Katowice – 54 km
- Kraków – 59 km

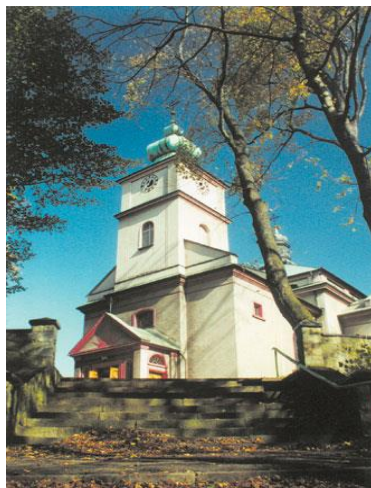
*Mapa 2 Lokalizacja miejscowości Czaniec
w skali Województwa Śląskiego*

2.1.1. Dominanta przestrzenna

Dominantą przestrzenną miejscowości Czaniec jest **Kościół p.w. św. Bartłomieja**. Jest to najstarszy kościół w gminie Porąbka. Według Długosza już w roku 1470 w Czańcu znajdował się Kościół, przy którym mieszkał pleban. W 1737 roku uległ spaleni. Odbudowany przetrwał do 1907 roku gdzie na polecenie władz został rozebrany. W latach 1922-1924 powstała nowa świątynia, dlatego budynek nie jest zabytkowy, ostała się jedynie wieża z 1764 r. Kościół ma dobudowaną z przodu przybudówkę i bramę wejściową. W kościele jest tabernakulum w stylu rokoka, posągi Apostołów w ołtarzu głównym i aniołki w stylu barokowym. Również w tym stylu są dwa ołtarze boczne, ambona i chrzcielnica, zaś dwa konfesjonały - w stylu późnobarokowym.

W głównym ołtarzu widnieje obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem, wykonany na desce pokrytej złotym tłem, natomiast obraz wzorowany jest na obrazie Matki Boskiej z Piekar Śląskich. W 2017 roku obraz trafił pod opiekę krakowskich konserwatorów, gdzie na

wydziale konserwacji i restauracji dzieł sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, poddany został specjalistycznym badaniom w ramach projektu naukowo-badawczego. Przeprowadzone badania, potwierdziły wcześniejsze przypuszczenia, że pod późniejszymi, zapewne XIX-wiecznymi przemalowaniami kryje się bardzo dobrze zachowana pierwotna gotycka forma, którą wstępnie datowano na lata 1460-1470. Tym samym czaniecki zabytek sztuki malarskiej **stanowi najstarszy obraz tego typu na terenie diecezji bielsko-żywieckiej i zarazem jest jedynym, który zachował się w całości.**”

Niezwykle ważnym szczegółem jest fakt, że z Czańca wywodzi się rodzina Wojtyłów – przodków papieża Jana Pawła II. Karol Wojtyła, jako biskup krakowski, brał wielokrotnie udział w uroczystościach rodzinnych w Czańcu, gdzie żyli potomkowie braci jego dziadka. Na pamiątkę bliskich związków papieża z Czańcem została wmurowana w Kościele tablica pamiątkowa.

2.1.2. Elementy charakterystyczne

Życie mieszkańców wsi skupia się głównie w **centrum miejscowości** (rynek), gdzie znajduje się Kościół p.w. św. Bartłomieja oraz budynki Ochotniczej Straży Pożarnej, Domu Kultury, Poczty i Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Czańcu. Tu również prowadzona jest działalność handlowa w sklepach.

Centrum Wsi oraz tereny miejscowości wzdłuż ulic Karola Wojtyły i Miejskiej są objęte ochroną zabytków nieruchomych wpisanych do ewidencji i zabytków i ich otoczenia. Zarówno tradycyjna zabudowa wsi oraz układ łąnowy pól podlega ochronie elementów przestrzeni posiadających istotne walory kulturowe o wartościach lokalnych.

2.2. Historia miejscowości

Czaniec pozostał aż do zniesienia pańszczyzny w XIX w. własnością szlachecką

i dlatego nie podlegał lustracji królewskiej. Stąd też brak jest dokładnych źródeł odnośnie powstania Czańca. Prawdopodobnie założycielem był pewien rycerz z dworu księcia oświęcimskiego i miało to miejsce jeszcze w XIV w. W latach 1430 – 1480 wieś należała do Korniczów, w roku 1480 kupili ją krewni Korniczów, Głębowscy z Głębowic. Mieszkający tam chłopcy zajmowali się przeważnie włókiennictwem. Według Księgi Długosza

(1470 – 1480) w Czańcu istniał kościół parafialny drewniany, do kościoła należały pewne dobra i przebywał tam pleban.

Istnieje spór pomiędzy geografami odnośnie pochodzenia nazwy Czaniec. Jedna z wersji mówi, że nazwa pochodzi od nazwiska osadnika: Czan. W aktach księstwa oświęcimskiego z 1441 r. jest wymieniony Jan de Czacz, a w aktach z 1445 r. Nocalaus de Czanyecz, tak samo podana jest nazwa wsi w Księdze Długosza (1470 r.). W zestawieniu parafii śląskich z 1581 r. jest umieszczona jako samodzielna parafia Czancza. Na mapie z 1563 r. miejscowość jest oznaczona jako Czanec. Obecna nazwa miejscowości przyjęła się w wieku XVII. Według innej wersji nazwa pochodzi od niemieckiego wyrażenia CAUN, co oznacza miejsce obronne. W Słowniku Geograficznym z 1890 r. podano, że wieś nazywała się kiedyś Grzanica, od nazwy suszarni sukna, jakich wiele znajdowało się w Czańcu. Jest to wersja najmniej prawdopodobna.

W 1525 r. wieś zakupili po części Bonerowie i Brodeccy. Rozbudowa wsi koncentrowała się w obecnym centrum, ale siedziba dziedziców powstała w miejscu budowy późniejszego pałacu na Dolnym Czańcu. W 1620 r. Czaniec zakupili Stokowscy od Porębskich, którzy przystąpili do budowy nowej rezydencji. Kolejnym właścicielem Czańca w 1767 r. został starosta oświęcimski Piotr Małachowski, z rodu znanego w dziejach Polski. W 1772 r. podczas pierwszego zaboru tereny dawnego księstwa oświęcimskiego weszły w skład zaboru austriackiego i stanowiły tzw. Galicję. Wsie prywatne pozostały przy ich dotychczasowych właścicielach. W 1808 r. właścicielem Czańca został książę sasko-cieszyński Albrecht. W tym też czasie powstały folwarki: jeden przy zamku, drugi na Zagłębczu, a także browar i gorzelnia. Kolejnymi właścicielami Czańca zostali Habsburgowie, którzy w 1845 r. założyli młyn wodny, który w 1888 r. wykupili Fijałkowscy z Bielska, przerabiając go na fabrykę tektury. Podczas epidemii tyfusu w latach 1846-1849 zmarło w Czańcu 1070 osób. W tym samym czasie w 1848 r. nastąpiło uwłaszczenie chłopów. Po uwłaszczeniu tereny należące do folwarków i lasy pozostały przy Habsburgach.

W 1857 r. Czaniec liczył 1870 mieszkańców trudniących się głównie rolnictwem, ale aż 59 rodzin zajmowało się tkactwem. W 1914 r. wybuchła I wojna światowa, która pogłębiła powszechną biedę i przyniosła wiele nieszczęść. Wielu mieszkańców zginęło walcząc w austriackim wojsku. Nie oszczędzono także kościoła. Skonfiskowano w roku 1916 na cele wojenne 3 dzwony.

W chwili wybuchu wojny 1 września 1939 r., mieszkańców ogarnęła panika i wiele osób uciekło w kierunku Krakowa. Na początku okupacji zaczęto otwierać szkoły, do których zostali skierowani nauczyciele niemieccy, więc dzieci uczyły się tylko po niemiecku. Młodzież, która ukończyła 14 lat, wywożono na roboty do Niemiec. W maju 1942 r. nastąpiło wysiedlenie Czańca (288 rodzin).

Wojska rosyjskie wkroczyły do wioski 28 stycznia 1945 r. Większych walk nie było i dlatego obeszło się bez zniszczeń. Mieszkańcy powrócili do swoich domów, niestety wówczas dokuczał im kompletny brak żywności.

W 1954 r. zlikwidowano gminy zbiorcze, a w ich miejsce powstały samodzielne gromady, które działały do 1972 r., kiedy to powstały na nowo gminy zbiorcze. Do gminy tej włączono Porąbkę, Bujaków, Czaniec i Kobiernice, a gmina należało wówczas do

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZANIEC

województwa krakowskiego. W 1975 r. gmina została włączona do województwa bielskiego, a w 1999 r. do województwa śląskiego.

2.3. Demografia

Sołectwo Czaniec jest najbardziej zaludnionym sołectwem Gminy Porąbka. W 2021 r. miejscowość zamieszkiwało 5.782 osób, co stanowi 38 % populacji Gminy. Od wielu lat zaobserwować można wzrost liczby mieszkańców Czania.

Również prognozy są korzystne, gdyż zakładają stały wzrost liczby mieszkańców sołectwa Czaniec, jak i całej Gminy.

Struktura wiekowa ludności miejscowości Porąbka i Gminie Porąbka według trzech grup ekonomicznych

<i>Lata</i>	<i>Ludność w wieku przedprodukcyjnym (mężczyźni i kobiety 0-17)</i>	<i>Ludność w wieku produkcyjnym (M:18-64, K: 18-59)</i>	<i>Ludność w wieku poprodukcyjnym (M:60 lat i więcej, K: 60 lat i więcej)</i>	<i>Ogółem liczba mieszkańców</i>
<i>Sołectwo Czaniec</i>				
2021	1.188	3.516	1.078	5.782
2020	1.175	3.489	1.034	5.698
<i>Gmina Porąbka</i>				
2021	3.041	9.428	2.929	15.398
2020	3.018	9.490	2.869	15.377

<i>Lata</i>	<i>Urodzenia żywe ogółem</i>	<i>Zgony ogółem</i>	<i>Przyrost naturalny</i>
<i>Sołectwo Czaniec</i>			
2021	71	55	-16
2020	41	74	-33
<i>Gmina Porąbka</i>			
2021	168	160	8
2020	127	203	-76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Stanu Cywilnego w Porąbce

3. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI CZANIEC

3.1. Zasoby kulturowe - zabytki i architektura

Na terenie miejscowości Czaniec występuje wiele obiektów zabytkowych, które swoją architekturą stanowią atrakcje dla przyjezdnych i turystów. W szczególności są to:

- **Dwór wczesnobarokowy.** Został wzniesiony w pierwszej połowie XVII w. Ma charakter wczesnobarokowej budowli, usytuowany jest na lekkiej pochyłości i otoczony prostokątnym murem z okrągłymi bastionami w narożnikach. Mieściły się w nich strzelnice. Jest to budowla murowana, piętrowa, od strony południowej podpiwniczona, trójskrzydłowa, wewnątrz posiada prawie kwadratowy dziedziniec. Budynek był pierwotnie wystawną rezydencją, otoczoną dla bezpieczeństwa systemem niewielkich umocnień bastionowych. We wnętrzu zachowało się niewiele szczegółów architektonicznych, pochodzących z pierwotnej, renesansowej budowli. Większość dawnych sklepień została zniszczona i zastąpiona przez współczesne, żelbetonowe stropy. W narożniku budynku, gdzie znajdowała się kaplica ze sklepieniem klasztornym, wczesnobarokową ozdobą, znajdują się lunety z drugiej połowy XVIII w. Na jednym z kartuszy znajduje się herb Stokłowskich „Drzewica” ówczesnego właściciela dworu. W ostatnich latach zamek jest własnością prywatną, został odrestaurowany i zabezpieczony przed ruiną. Obiekt charakteryzuje się wysokimi walorami architektonicznymi.
- **Fabryka Tektury i Unikatowe Turbiny Girarda.** Turbiny fabryki tektury w Czańcu były uruchomione w 1880 r. i posiadały przełyk instalowany po 3,0 m³/sek., przy spadzie użytecznym rzędu 6,25 m i posiadały ilość obrotów nominalnych 60 obr/min. Ich moc wynosiła do 190 KM.
- **Pamiętkowy obelisk na cmentarzu w Czańcu,** na którym widnieje drzewo genealogiczne rodu Wojtyłów. Obelisk upamiętnia pochowanych w tym miejscu przodków Jana Pawła II.
- **Cmentarz parafialny z krzyżem elekcyjnym z 1876 roku,**
- **Kapliczki na Trzonce, na Bukowcu, na Górnym Czańcu, inne przydrożne kapliczki,**
- **Grób nieznanego żołnierza,**
- **Stara strażnica.**

Zdjęcie 1 Kapliczka Matki Boskiej Fatimskiej

Zdjęcie 2 Krzyż drewniany w Czańcu

Obecnie na terenie Gminy Porąbka obowiązuje Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Porąbka przyjęty Uchwałą Nr XXVIII/185/09 z dnia 11 marca 2009 r.

Poniżej zamieszczone zostały obiekty, zlokalizowane w Czańcu, objęte Gminną Ewidencją Zabytków

ZABYTKI SAKRALNE:

- Cmentarz komunalny z II. poł. XIX w.,
- Kościół p.w. św. Bartłomieja, murowany, z 1764 r.,
- Kaplica murowana, ul. Brzegowa, z 1844 w.,
- Kapliczka kamienna z szafką ul. Bukowska przy posesji nr 64 , 1907 r.1900 r.,
- Kapliczka ul. Bukowska przy posesji nr 103, lata 40-te XX w.
- Organistówka, ul. Kardynała Karola Wojtyły 1, 1932-1933 r.
- Plebania kościoła pw. Św. Bartłomieja, ul. Kościelna 9, 1933 r.
- Krzyż drewniany, ul. Kardynała Karola Wojtyły, ok. XIX w.,
- Krzyż kamienny, ul. Kościelna, koniec XIX w.
- Kaplica Bożego Miłosierdzia – murowana, ul. Królewska, 1794 r.
- Krzyż drewniany ul. Zagłębocze, 1846 – 1847 r.
- Kaplica, ul. Zarzecze, 1871 r.

ZABYTKI ŚWIECKIE:

- Zespół dworsko-parkowo-folwarczny – ul. Długa 2 – 1 poł. XIX w.
- Budynki w zespole fabryki papieru, ul. Królewska 16, 1888 r.
- Most na Młynówce murowany, ul. Królewska, koniec XIX w.
- Zabytkowe domy murowane z przełomu XIX/XX wieku – 17 obiektów
- Zabytkowe Chałupy drewniane z przełomu XIX/XX wieku – 19 obiektów

Podsumowanie:

Na terenie miejscowości występują obiekty zabytkowe, które zostały wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków, Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego oraz Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków. W dużej mierze stanowią one własność osób fizycznych, które same się nimi opiekują.

3.2. Gospodarka

W 2021 r. na terenie naszej gminy swoją działalność gospodarczą zarejestrowało 52 przedsiębiorców, w tym czasie 47 przedsiębiorców zamknęło swoją działalność. Zakres prowadzonych działalności gospodarczych to przede wszystkim: działalność usługowa: fryzjerstwo, kosmetyka, usługi ogólnobudowlane i remontowe, mechanika, doradztwo prawne, podatkowe, usługi transportowe, sprzedaż hurtowa i detaliczna artykułów spożywczych, odzieży, wyrobów farmaceutycznych, specjalistyczne projektowanie, działalność fotograficzna, usługi learningowe, usługi cateringowe, pośrednictwo w handlu nieruchomościami. Gmina nie prowadzi ewidencji spółek prawa handlowego. W tym zakresie właściwe pozostają sądy powszechne wydziały gospodarcze Krajowego Rejestru Sądowego. Na terenie Gminy Porąbka na dzień 31 grudnia 2021 r. 914 osoby fizyczne miały zarejestrowaną działalność gospodarczą.

3.3. Rolnictwo

Na podstawie informacji z Ośrodka Doradztwa Rolniczego (ODR) oddział w Bielsku-Białej, w sołectwie Czaniec funkcjonuje ogółem 15 gospodarstw rolnych, których średnia powierzchnia wynosi ok. 10 hektarów. Wśród nich, 10 gospodarstw prowadzi produkcję roślinną (rzepak, zboża, kukurydza), a 5 zajmuje się hodowlą bydła mięsnego. Wszystkie gospodarstwa występują o dopłaty.

Podsumowanie:

W ostatnich latach znacznie spada zainteresowanie prowadzeniem gospodarstw rolnych, w szczególności ze względu na trudne warunki pogodowe (np. susze), jak również dużą ilość szkód spowodowaną przez dzikie zwierzęta.

Mieszkańcy zatrudnieni są albo w lokalnych przedsiębiorstwach, albo (większość) w okolicznych ośrodkach miejskich: Bielsko-Biała, Kęty, Andrychów, Żywiec.

3.4. Środowisko przyrodnicze

Znaczna część terytorium Czańca oraz Gminy Porąbka porastają lasy, obecnie w głównej mierze świerkowe. W wielu miejscach na terenie Gminy zachowały się resztki dawnej puszczy karpackiej, np. starodrzew buczyny na stokach rezerwatu „Zasolnica” w Porąbce.

Na terenie sołectwa Czaniec ochronie podlegają zespoły drzewostanów zabytkowych zlokalizowane:

- W zespole dworsko-parkowym w Czańcu leżącym na terenie Zakładu Produkcji Tektury,
- W zespole dworsko-parkowym wraz z aleją dojazdową w Czańcu.

3.4.1. Parki krajobrazowe

Czaniec mieści się w obrębie **Parku Krajobrazowego Beskidu Małego**. Park ten został utworzony na mocy rozporządzenia nr 9/98 wojewody bielskiego na obszarze 25 770 ha z otuliną o powierzchni 22 253 ha, w celu zachowania i upowszechnienia wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Beskidu Małego, w warunkach racjonalnego gospodarowania.

Wschodnia część terytorium parku znajduje się obecnie w granicach województwa małopolskiego, zachodnia leży na terenie województwa śląskiego.

Masyw Beskidu Małego składa się z dwóch grup górskich – grupy Łamanej Skały (929 m n.p.m.) na wschodzie oraz Pasma Magury Wilkowickiej z najwyższym szczytem Czuplem (933 m n.p.m.) na zachodzie, oddzielonych doliną rzeki Soły.

Beskid Mały porastają lasy silnie przekształcone. W większości, tak w piętrze pogórza jak i regła dolnego, są to sztuczne świerczyny. Naturalne dla pogórza lasy grądowe występują obecnie tylko w postaci nielicznych płatów. Niewielki udział mają także zbiorowiska naturalnych lasów dolnoreglowych – żyznej buczyny karpackiej i kwaśnej buczyny górskiej, chronione na terenie rezerwatów przyrody: Madohora, Szeroka w Beskidzie Małym oraz Zasolnica. Bardzo rzadkim zbiorowiskiem leśnym Beskidu Małego jest jaworzyna górska z miesięcznicą trwałą, spotykana jedynie w postaci małych płatów. Grzbiety wzniesień we wschodniej części Beskidu porośnięte są przez fragmentarycznie wykształcone żyzne jedliny. Piętro regła górnego nie występuje ze względu na wysokość masywu nieprzekraczającą 1 000 m. Pomimo tego, w partii szczytowej Madohory wykształciły się fragmenty świerczyny górnoreglowej z udziałem gatunków charakterystycznych dla tego zbiorowiska, co stanowi niezwykłą osobliwość Beskidu Małego. W dolinach rzek występują lasy łęgowe, w różnym stopniu zmienione w wyniku gospodarki człowieka.

Roślinność nieleśna jest bardzo zróżnicowana i urozmaicona ze względu na dużą różnorodność siedlisk. Do szczególnie cennych należą rzadko spotykane w Beskidach zbiorowiska naskalne, rozwijające się na wychodniach piaskowców oraz murawy kserotermiczne związane z podłożem zasobnym w węglan wapnia. Gęsta sieć rzeczna wraz z systemem zbiorników zaporowych tworzą wyjątkowo korzystne warunki dla rozwoju roślinności wodnej i szuwarowej – pospolitej na terenach niżowych, natomiast rzadko występującej na obszarach górskich. Nieodłącznym elementem krajobrazu rolniczego Beskidu są zbiorowiska łąkowe. Typowym zbiorowiskiem polan reglowych jest łąka mieczykowo-mietlicowa z udziałem wielu roślin chronionych. Flora Beskidu Małego liczy

ponad 840 gatunków roślin naczyniowych. Do ciekawszych gatunków należy rzeżucha trójlistkowa, występująca tu na najdalej na północ wysuniętym stanowisku w Karpatach.

Na terenie Parku odnotowano występowanie: 40 gatunków ssaków, 111 gatunków ptaków lęgowych, 15 gatunków płazów, 5 gadów oraz ponad 40 gatunków ryb.

Na terenie parku znajduje się wiele godnych uwagi zabytków architektury i kultury, m.in.: drewniane kościoły, dwory oraz liczne drewniane kapliczki przydrożne.

Podsumowanie

Miejscowość Czaniec jest bogata w zasoby przyrodnicze, jest to jej niewątpliwym atutem.

Konieczne jest dbanie o utrzymanie walorów przyrody, a także dalszy rozwój powstałego Centrum Edukacji Ekologicznej i wykorzystywanie go jako miejsca propagowania postaw proekologicznych, edukacji w zakresie bioróżnorodności, ochrony środowiska i przyrody.

Konieczne jest także utrzymanie bioróżnorodności poprzez wzmożoną ochronę gatunków zagrożonych oraz eliminację gatunków inwazyjnych.

3.5. Infrastruktura

3.5.1. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie miejscowości w wodę realizowane jest głównie za pośrednictwem sieci wodociągowej eksploatowanej przez Przedsiębiorstwo Komunalne „AQUA” S.A. w Bielsku-Białej oraz z sieci i źródeł indywidualnych. Nie bez znaczenia jest, że na terenie Czańca znajduje się zbiornik wody pitnej, który jest podstawą ujęcia wody nie tylko dla tej miejscowości i innych sołectw gminy Porąbka, ale także dla wielu gmin w regionie.

Siecią wodociagową w Gminie Porąbka zarządza AQUA S.A. Spółka prowadzi działalność wodociagowo-kanalizacyjną na terenie Bielska-Białej oraz sąsiednich gmin. Obecnie na terenie gminy sieć wodociagowa ma długość 139,77 km i jest do niej przyłączonych 3638 budynków mieszkalnych. W 2021 r. zostało przyłączonych 41 nowych budynków mieszkalnych. Opłaty za 1 m³ wody w 2021 r. wynosiły 7,92 zł dla budynków mieszkalnych oraz 7,92 dla wszystkich pozostałych budynków.

3.5.2. Sieć kanalizacyjna

Na obszarze Czańca, z punktu widzenia ochrony środowiska, sieć kanalizacyjna jest niewystarczająca. Teren jest skanalizowany jedynie częściowo. Ścieki komunalne, przez istniejącą sieć kanalizacyjną odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Kętach.

Obecnie Gmina Porąbka posiada zbiorczą kanalizację sanitarną jedynie częściowo na terenie trzech sołectw tj. Czaniec, Kobiernice i Bujaków. Łączna długość kanalizacji sanitarnej na dzień 31.12 2021 r. wynosiła 47,28 km. Liczba budynków mieszkalnych przyłączonych do kanalizacji sanitarnej pozostającej w zarządzie Gminy Porąbka wynosi 1423 budynków. W 2021 r. do kanalizacji sanitarnej zostało przyłączonych 15 budynków mieszkalnych. Mieszkańcy Gminy Porąbka za odprowadzanie ścieków w 2021 r. ponosili opłaty w wysokości 11,04 zł brutto za 1 m³ ścieków.

3.5.3. Energia ciepła

Obecnie na terenie sołectwa brak jest centralnych urządzeń zaopatrujących mieszkańców w „ciepło”.

Mieszkańcy Czańca w większości korzystają z indywidualnych źródeł ciepła, znajdujących się w poszczególnych gospodarstwach domowych (ogrzewanie piecowe lub etażowe c.o.) opalanych węglem, gazem, olejem opałowym lub elektrycznie.

3.5.4. Energia elektryczna

Miejscowość zasilana jest z sieci rozdzielczej zasilanej z GPZ Soła. Czaniec posiada napowietrzną i kablową sieć niskiego i średniego napięcia. Głównymi odbiorcami są odbiorcy indywidualni oraz podmioty gospodarcze. Sieć ta pokrywa niemalże 100% wszystkich potrzeb sołectwa.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

1.1 Tauron Dystrybucja S.A

Dystrybucją energii elektrycznej na terenie gminy Porąbka zajmuje się Tauron Dystrybucja S.A Oddział w Bielsku – Białej.

1.1.1 Parametry sieci

Głównymi źródłami zasilania sieci 15 kV na obszarze Gminy Porąbka są:

- Stacja transformatorowa 110/15/6 kV GPZ Soła, wyposażona w dwa transformatory 16/16/6,3 MVA, (GPZ Soła zasilany jest pośrednio liniami 110 kV relacji Kęty – Soła, Soła – Komorowice),
- Stacja transformatorowa 110/30/15/6 kV GPZ Kęty, wyposażona w transformatory 31,5/16/31,5 MVA oraz 31,5/31,5 MVA, (GPZ Kęty jest zasilany pośrednio liniami 110 kV relacji Kęty – Andrychów, Kęty – Soła, Poręba – Kęty, Brzeszcze – Kęty),
- Stacja transformatorowa 110/15/6 kV GPZ Andrychów, wyposażona w dwa transformatory 110/15 KV o mocy 31/25/25 MVA oraz 31/20/20 MVA i zasilana linia 110 kV, bezpośrednio lub pośrednio (poprzez inne stacje transformatorowe 110/15 kV) liniami relacji Kęty – Andrychów, Poręba – Andrychów – Wadowice.

Stacje transformatorowe - Ilość stacji transformatorowych na terenie gminy wynosi 68. Stacje transformatorowe należące do Tauron Dystrybucja S.A to 53, a 15 z nich znajduje się na majątku obcym.

Sieci SN i nN na terenie gminy Porąbka nadają się do eksploatacji. Stan techniczny sieci monitorowany jest na bieżąco. Wyeksploatowane elementy są sukcesywnie wymieniane lub naprawiane w ramach prowadzonych zabiegów modernizacyjnych, eksploatacyjnych oraz zabiegów doraźnych. Zaspakajanie potrzeb energetycznych gminy jest na właściwym poziomie a jakość dostarczanej energii elektrycznej jest monitorowana na bieżąco.

Spółką odpowiedzialną za sprzedaż energii energetycznej na obszarze gminy jest Tauron Dystrybucja S.A. Zużycie energii elektrycznej w 2020 roku wynosiło 42 GWh/rok.

1.2 Polskie Sieci elektroenergetyczne

Na terenie gminy Porąbka znajduje się należąca do Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A (PSE S.A) stacja elektroenergetyczna 220 kV Bujaków połączona liniami 220 kV ze stacjami Byczyna, Komorowice oraz stacją zlokalizowaną po stronie czeskiej Liskovec. Ponadto do stacji Bujaków przyłączona jest elektrownia szczytowo – pompowa Porąbka Żar.

1.3 Oświetlenie uliczne

Sumaryczna ilość opraw w gminie Porąbka w eksploatacji Tauron Nowe Technologie S.A wynosi 1 242 [szt.] Liczba opraw oświetleniowych stanowiących majątek gminy Porąbka w 2022 r. wynosi 317 [szt.]. Szacunkowa moc wszystkich opraw oświetleniowych wynosi 194 kW, przyjmując średni czas pracy oprawy wynoszący 4 000 godzin rocznie, zużycie energii na cele oświetlenia wynosi 779 500 kWh/rok.

3.5.5. Gaz

Zaopatrzenie miejscowości w gaz sieciowy realizowane jest za pośrednictwem zlokalizowanej tu stacji redukcyjno-pomiarowej o przepustowości 1 600 m³/h. Stan zaopatrzenia mieszkańców w gaz nie budzi zastrzeżeń, sieć jest dość dobrze rozwinięta.

Dystrybucją paliwa gazowego na terenie gminy Porąbka zajmuje się Polska Spółka Gazownictwa S.A Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrze. Poniżej w tabeli zestawiono podstawowe informacje charakteryzujące infrastrukturę gazową w latach 2017 – 2020.

Infrastruktura gazowa w latach 2017-2020.

Wybrane informacje	2017	2018	2019	2020
Ogółem sieć gazowa [m]	238 979	239 961	242 846	234 170
Sieć wysokiego ciśnienia bez przyłączy [m]	7 179	7 179	7 179	7 179
Sieć średniego ciśnienia bez przyłączy [m]	166 240	166 982	168 543	158 388
Przyłącza gazowe [m] - średniego ciśnienia	65 560	65 800	67 124	68 603
Przyłącza gazowe (szt.) -w tym do budynków mieszkalnych	4 009 3 906	4 034 3 929	4 122 4 015	3 842 3 741
Stacje gazowe I ^o -Czaniec Q= 1600 m ³ /h	1	1	1	1

2.7.6 Gospodarka odpadami

Na terenie Porąbki zlokalizowano Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) który mieści się na ulicy Bażanciej. PSZOK to miejsce, w którym mieszkańcy mogą oddać odpady niebezpieczne, wielkogabarytowe i inne, których pozbycie się jest problematyczne. Na terenie całej Gminy określone zostały także i funkcjonują obecnie zasady selektywnej zbiórki odpadów komunalnych u źródła ich powstawania, tzn. zarówno w gospodarstwach domowych, jak i w podmiotach gospodarczych działających na terenie miejscowości.

3.5.6. Komunikacja

Miejscowość jest dogodnie powiązana systemem dróg zarówno z miejscowościami/gminami bezpośrednio graniczącymi, jak i z Bielskiem-Białą i Krakowem. Wewnętrzny układ komunikacyjny zawiera:

- Odcinek drogi krajowej nr DK-52 (Bielsko-Biała – Kraków)
- Drogi powiatowe:
  - S 4456 Czaniec-Porąbka
  - S 4476 (DK-52) – Czaniec
  - S 4477 Czaniec – Bukowiec – Porąbka

- S 4478 Czaniec – Bulowice
- S 4479 Czaniec – Roczyny – Andrychów
- Drogi gminne

Gmina Porąbka realizuje ustawowy obowiązek poprzez zapewnienie komunikacji publicznej w granicach administracyjnych gminy. Prowadzenie komunikacji publicznej na terenie Gminy Porąbka zostało powierzone Beskidzkiemu Związkowi Powiatowo-Gminnemu z siedzibą w Bielsku-Białej przy ul. Legionów 54. W 2021 roku poniesiono koszty w wysokości 1 632 088,17 zł na pokrycie kosztów związanych z obsługą Związku.

Podsumowanie

Na podstawie przeanalizowanego powyżej stanu infrastruktury można określić priorytety rozwoju miejscowości w tym zakresie.

Budowa kanalizacji na terenie miejscowości Czaniec jest zadaniem priorytetowym.

Kolejnym krokiem jest przygotowanie koncepcji skanalizowania Gminy. Docelowo skanalizować należy w szczególności najbardziej zagęszczone części miejscowości zgodnie z koncepcją skanalizowania Gminy na kolejne lata.

Ważna dla mieszkańców jest również poprawa infrastruktury drogowej poprzez gruntowne remonty oraz przebudowę niektórych dróg jak i obiektów mostowych w miejscowości Czaniec. Gruntownego remontu oraz budowy chodnika dla pieszych wymaga również droga powiatowa – ul. Bukowska w Czańcu.

Należy wspomagać mieszkańców w procesie wymiany kotłów na nowoczesne ekologiczne źródła ciepła oraz montażu instalacji służących pozyskaniu energii odnawialnej.

3.6. Oświata

Na terenie Czańca funkcjonują:

- 2 Publiczne Przedszkole
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Czańcu,
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Kardynała Karola Wojtyły.

Przedszkola

Do Publicznych Przedszkoli w Czańcu uczęszcza obecnie 222 dzieci w wieku 3-6 lat. Liczba ta uległa zwiększeniu w stosunku do roku 2021, kiedy przedszkolaków było łącznie 220 dzieci.

Szkolnictwo

Początki szkolnictwa w Czańcu sięgają końca XVI wieku, kiedy to większość parafii w kraju posiadała własne szkoły. Pierwsza szkoła mieściła się na plebani, gdzie „*miejscowy Ksiądz Proboszcz udzielał nauki religii, czytania, pisania i rachunków przy pomocy każdego organisty*”. Wzrastająca liczba dzieci uczęszczających na zajęcia, ciasne pomieszczenia plebani skłoniły proboszcza oraz wspólnotę parafialną do zdobycia nowego

lokum. Okazja nadarzyła się, bowiem w sąsiedztwie kościoła wybudowano niewielki budynek z przeznaczeniem na karczmę. W 1805 r. zakupiono budynek i „przekształcono” go w szkołę. Częściowo został on rozbudowany w 1826 r. Z inicjatywy mieszkańców rozpoczęto starania o uzyskanie pozwolenia na budowę nowej szkoły, tej, w której obecnie uczy się młodzież Szkoły Podstawowej.

Szkoła Podstawowa nr 1 w Czańcu

W roku szkolnym 2021/2022 uczy się 319 uczniów (174 chłopców i 145 dziewcząt). Liczba uczniów uległa zmniejszeniu w stosunku do roku szkolnego 2020/2021, wówczas do szkoły uczęszczało 337 osób (182 chłopców i 155 dziewcząt).

W poprzednim roku szkolnym 2020/2021 szkołę ukończyło 41 osób, w roku szkolnym 2019/2020 było 54 absolwentów. Według planów, w roku szkolnym 2022/2023 szkoła będzie liczyć 288 uczniów.

Obecnie w szkole zatrudnionych jest łącznie 37 nauczycieli oraz 15 pracowników administracyjnych i z obsługi.

Podział nauczycieli według stopni awansu kształtuje się następująco:

- Nauczyciele kontraktowi – 4 osoby (11 %),
- Nauczyciele mianowani – 1 osoba (3 %),
- Nauczyciele dyplomowani – 32 osoby (86 %).

Szkoła Podstawowa nr 2 w Czańcu

W roku szkolnym 2021/2022 uczy się 206 uczniów (97 chłopców i 109 dziewcząt). Liczba uczniów uległa zwiększeniu w stosunku do roku szkolnego 2020/2021, wówczas do szkoły uczęszczały 194 osoby (91 chłopców i 103 dziewczęta).

W poprzednim roku szkolnym 2020/2021 szkołę ukończyły 23 osoby, w roku szkolnym 2019/2020 było 12 absolwentów. Według planów, w roku szkolnym 2022/2023 szkoła będzie liczyć 195 uczniów.

Obecnie w szkole zatrudnionych jest łącznie 28 nauczycieli oraz 7 pracowników administracyjnych i z obsługi.

Podział nauczycieli według stopni awansu kształtuje się następująco:

- Nauczyciele kontraktowi – 4 osoby (14 %),
- Nauczyciele mianowani – 3 osoby (11%),
- Nauczyciele dyplomowani – 19 osób (68 %).
- Stażyści - 2 osoby (7%)

Podsumowanie

Na terenie miejscowości Czaniec opieka przedszkolna zapewniona jest w stopniu wystarczającym. Dwie szkoły podstawowe w pełni zaspokajają zapotrzebowanie na placówki oświatowe w miejscowości Czaniec.

3.7. Służba zdrowia

Na terenie miejscowości działa Ośrodek Zdrowia będący filią Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „PoliMed” Sp. z o.o.

W ośrodku zdrowia w Czańcu działają następujące specjalistyczne gabinety:

- Gabinet lekarza (podstawowa opieka zdrowotna) dla dorosłych,
- Gabinet lekarza (podstawowa opieka zdrowotna) dla dzieci,
- Gabinety zabiegowe i punkt szczepień,
- Gabinet pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej,
- Pracownia badania wysiłkowego EKG,
- Poradnia diabetologiczna.

Podsumowanie

Na terenie miejscowości Czaniec opieka zdrowotna zapewniona jest w stopniu wystarczającym.

3.8. Turystyka

Miejscowość ma charakter turystyczno-rekreacyjno-rolniczy. O charakterze turystyczno-rekreacyjnym decyduje górzysty krajobraz, urokliwe zakątki leśne, czysta woda i powietrze, piękne widoki. Atutem miejscowości jest obecność obszarów o nieprzeciętnych walorach widokowych, krajobrazowych i estetycznych oraz objętych ścisłą strefą ochrony krajobrazu.

Na terenie Czańca turysta znajdzie wiele atrakcyjnych tras wycieczkowych. Dla tych, którzy lubią wygodne spacer, dostępna jest droga asfaltowa przez Bukowiec do Czańca. Podziwiać stamtąd można taflę zbiornika „CZANIEC” gromadzącego wodę pitną dla Śląska, z odbijającą się w nim wspaniała sylwetką góry Zasolnica. Przez miejscowość Czaniec przebiega szlak czarny, który swój początek ma w Porąbce, a koniec przy dworcu PKS i PKP w Kętach. Jest to szlak o długości 7 km. W trakcie 3,5 h wycieczki można zobaczyć liczne kapliczki oraz Kościół p.w. św. Bartłomieja.

Jedną z atrakcji rekreacyjno-turystycznych jest także **stadion Ludowego Klub Sportowego Czaniec**, który mieści się przy ulicy Zagłębockiej. Jest on w stanie pomieścić ok. 1000 osób, z czego dla prawie 500 osób przewidziane są miejsca siedzące. Trybuna główna, czyli otwarta ma 260 krzesełek, natomiast zadaszona posiada trzy rzędy ławek i jest ona w stanie pomieścić ok. 200 osób. Boisko na, którym rozgrywane są mecze ma wymiary 104 m x 68 m, a drużyny młodzieżowe grają na bocznym placu gry.

Przy stadionie w Czańcu, podobnie jak na terenie każdego z sołectw Gminy Porąbka, zlokalizowano Terenowe Centrum Edukacji Ekologicznej, wyposażone w wiatę edukacyjną, domki dla owadów, tablice edukacyjne i ścieżkę sensoryczną. Obiekt wykorzystywany jest w trakcie plenerowych warsztatów i inicjatyw ekologicznych podejmowanych przez szkoły i organizacje pozarządowe.

Generalnie na obszarze wsi Czaniec, baza turystyczna jest bardzo słabo rozwinięta, w stosunku do możliwości jakie oferuje dogodna lokalizacja i bogactwo środowiska naturalnego. W sołectwie istnieją jedynie dwa obiekty turystyczne, dysponujące bazą noclegową. Należą do nich:

- Gospodarstwo Agroturystyczne i Ekologiczne ECEAT , ul. Lipowa 8
- Pensjonat „na Bukowym Stoku” ul. Bażantów 8

3.9. Kultura

Na klimat środowiska kulturowego mają wpływ następujące elementy życia codziennego mieszkańców: wytwory rzemiosła, kuchnia, obrzędy i zwyczaje, język oraz muzyka. W okresie międzywojennym nastąpił rozkwit działalności kulturalnej.

Podstawową organizacją kulturalną w sołectwie jest **Wiejski Dom Kultury w Czańcu**, który prowadzi zajęcia w świetlicach, min.: plastykę i bibułkarstwo, naukę gry na gitarze i organach. WDK prowadzi także próby, działających na tym terenie, zespołów wokally muzycznych, m.in.: Chóru „Potok”.

Ponadto w Wiejskim Ośrodku Kultury znajduje się filia Gminnej Biblioteki Publicznej oraz świetlica kulturalna w której prowadzone są zajęcia opiekuńczo – wychowawcze.

W Czańcu funkcjonują także inne instytucje/koła zainteresowań, pełniące zadania kulturalne w sołectwie, tj.:

- Młodzieżowe Centrum Aktywności Twórczej w Czańcu - stowarzyszenie kulturalne, które organizuje następujące zajęcia artystyczne dla dzieci i młodzieży:
  - teatralne: grupa teatralna „BENGAKU”
  - taneczne: „SUPEŁEK” i „FANTAZJA”

MCAT prowadzi również kursy językowe dla dzieci i dorosłych oraz warsztaty plastyczne.

- Stowarzyszenie Sympatyków Czańca
- Chór „POTOK”
- Koło Gospodyń Wiejskich
- Zespół wokally-instrumentalny Moderato.

Istotny wkład w budowanie kapitału społecznego na terenie sołectwa Czaniec wnoszą również Ludowy Klub Sportowy Czaniec oraz OSP Czaniec, które prężnie działają na rzecz ludności miejscowej.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZANIEC

W ramach cyklicznych imprez kulturalnych, z udziałem wszystkich mieszkańców Gminy organizowanych na terenie sołectwa Czaniec wymienić należy: Turniej Piłkarski dla Dzieci i Młodzieży na LKS Czaniec, Gminny Dzień Rodziny- LKS Czaniec. Ponadto sołectwo aktywnie włącza się w szereg imprez gminnych organizowanych przez Gminny Ośrodek Kultury w Porąbce (festyny letnie, wydarzenia kulturalno-folklorystyczne).

Podsumowanie:

Sołectwo Czaniec posiada szeroką ofertę w zakresie społeczno-kulturalnym. Na terenie miejscowości działają liczne organizacje wspierające mieszkańców w organizacji ich czasu wolnego.

4. ANALIZA SWOT

Kierując się zasadami przyjętymi dla kreowania strategii w otoczeniu biznesowym lub samorządowym, w przypadku wsi Czaniec, posłużono się bardzo wygodnym narzędziem planistycznym, jakim jest analiza SWOT.

Założenia analizy:

- pozwala na wygenerowanie z otoczenia szans rozwoju oraz zagrożeń hamujących rozwój Czańca,
- rozważa się zarówno otoczenie bliższe oraz otoczenie dalsze,
- analiza zasobów ma doprowadzić do wygenerowania mocnych punktów miejscowości Czaniec oraz wskazania jej słabych stron. Mocne punkty mogą oznaczać, iż należy je nadal rozwijać i doskonalić, słabe zaś eliminować, bądź zreorganizować.

4.1. CZYNNIKI WEWNĘTRZNE MIEJSCOWOŚCI CZANIEC

Mocne strony:

- Atrakcyjność turystyczna Gminy, związana z położeniem geograficznym (zbiorniki wodne, wzniesienia Beskidu Małego, atrakcyjne tereny łowieckie);
- Dobry stan środowiska naturalnego i różnorodność biologiczna (tereny mieszczące się na obszarze Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, Obszar Natura 2000, ścieżki ekologiczna, wiata edukacyjna)
- Wysoka jakość wody - ujęcia wody dla Śląska,
- Dobry układ komunikacyjny;
- Wysoki stopień zwodociągowania, zgazyfikowania miejscowości, dobrze rozwinięta sieć telefoniczna i elektro-energetyczna;
- Dogodne warunki do rozwoju turystyki i rekreacji;
- Szlaki turystyczne
- Bogaty klimat środowiska kulturalnego
- Odpowiednia baza dla inicjatyw społeczno-kulturalnych (Dom Kultury, Remiza OSP, stadion LKS z terenami rekreacyjnymi);
- Duża ilość podmiotów gospodarczych i potencjał gospodarczy lokalnych przedsiębiorców;
- Aktywność społeczności lokalnej oraz jej zdolność do angażowania się w rozwój miejscowości;
- Atrakcyjność inwestycyjna (liczne tereny pod przyszłe inwestycje);
- Dobrze funkcjonująca oświata;

Słabe strony:

- Niski stopień skanalizowania wsi;
- Zabetonowane centrum miejscowości,
- Brak ścieżek rowerowych,
- Niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym, co stwarza niebezpieczeństwo niskiego dopływu liczby osób na rynek pracy;
- Niedostateczny rozwój infrastruktury turystycznej (słabo rozwinięta baza noclegowa, gastronomiczna, słabe wykorzystanie walorów krajobrazowych);
- Zanieczyszczenie atmosfery w wyniku złej jakości spalnego węgla w gospodarstwach domowych;
- Rozdrobnienie gospodarstw rolnych;
- Niezagospodarowane użytki rolne, pola nie są koszone;
- Duża liczba odłogów rolnych;
- Skrzyżowanie Porąbka, Czaniec, Kobiernice pilnie wymagające przebudowy organizacyjnej;

4.2. CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE MIEJSCOWOŚCI CZANIEC

Szanse:

- Możliwość aplikowania o środki z funduszy Unii Europejskiej;
- Sprzyjająca polityka regionalna, w tym adresowana do rozwoju obszarów wiejskich ze strony rządu i władz wojewódzkich;
- Bliskość ośrodków miejskich;
- Rozwój agroturystyki;
- Rozwój przedsiębiorczości i drobnej wytwórczości;
- Zainteresowanie inwestorów z zewnątrz;
- Zwiększenie dostępności ofert gastronomicznych i noclegowych;
- Zainteresowanie turystów walorami Parku Krajobrazowego;
- Dynamika przyrostu turystów zagranicznych;
- Współpraca z innymi miejscowościami i Gminami;
- Rozwój oświaty i społeczeństwa informacyjnego;

Zagrożenia:

- Ograniczenia prawne w zakresie inwestycji;
- Szybki rozwój sąsiednich miejscowości i Gmin;
- Niedoskonałość i niestabilność przepisów prawnych;

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZANIEC

- Klęski żywiołowe;
- Pozyskiwanie środków zewnętrznych wiążące z biurokratyzacją,
- Rosnące koszty inwestycji,

5. PLANOWANE ZADANIA INWESTYCYJNE

Na podstawie inwentaryzacji zasobów miejscowości oraz po przeprowadzeniu analizy SWOT Zdefiniowano następujące 2 Priorytety i 6 głównych zadań, z których niektóre realizowane n będą przez dłuższy czas etapami.

Priorytet 1

Ochrona środowiska oraz budowa infrastruktury zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju

1. Budowa systemu kanalizacji sanitarnej miejscowości Czaniec i Porąbka – Gmina Porąbka
2. Wykonanie koncepcji odprowadzania ścieków w Gminie Porąbka (w cz. dot. miejscowości Czaniec) i budowa systemu oczyszczania ścieków w m. Czaniec zgodnie z założeniami Koncepcji.
3. Modernizacja kluczowej gminnej infrastruktury drogowo-mostowej na terenie Gminy Porąbka- sołectwo Czaniec
4. Kompleksowa termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 1 w Czańcu

Priorytet 2

Zapewnienie ład przestrzennego w miejscowości Czaniec

1. Poprawa estetyki przestrzeni publicznej w sołectwie Czaniec
2. Budowa w Czańcu gminnego centrum edukacyjno – ekologiczno – rekreacyjno – wypoczynkowego
3. Modernizacja cmentarza komunalnego w Czańcu

Wszystkie wyżej wymienione zadania możliwe będą do realizacji głównie przy dużej aktywności mieszkańców umiejętnie kierowanych przez miejscowych liderów, przy odpowiednim zrozumieniu i współpracy ze strony władz samorządowych i lokalnych przedsiębiorców. Niezbędnym warunkiem dla realizacji w/w zadań będzie zapewnienie odpowiedniego poziomu finansowania ze strony władz gminnych, samorządów wyższego szczebla, instytucji dysponujących środkami unijnymi.

5.1. Opis, uzasadnienie i rezultaty planowanych zadań inwestycyjnych

Plan Odnowy Miejscowości Czaniec zakłada realizację wielu przedsięwzięć inwestycyjnych, mających za zadanie poprawę społeczno – gospodarczo – kulturalnej sfery życia mieszkańców. Celem planowanych inwestycji jest poprawa wizerunku sołectwa Czaniec w perspektywie całej Gminy.

1. **Budowa systemu kanalizacji sanitarnej w miejscowości Czaniec i Porąbka - Gmina Porąbka.**

Inwestycja obejmuje swoim zakresem budowę kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Bystra, Bratnia, Bukietowa, Bzów w Czańcu i Porąbce. W wyniku realizacji przedsięwzięcia przewiduje się znaczną poprawę poziomu ochrony lokalnego środowiska naturalnego poprzez zmniejszenie poziomu ilości zanieczyszczeń pochodzących ze ścieków socjalno-bytowych, a tym samym podniesienie jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Rezultaty planowanej inwestycji:

- Poprawa warunków życia i pracy,
- Poprawa stanu środowiska naturalnego,
- Zaspokojenie potrzeb społeczeństwa.
- Podniesienie jakości życia mieszkańców

2. Wykonanie koncepcji odprowadzania ścieków w Gminie Porąbka (w cz. dot. miejscowości Czaniec) i budowa systemu oczyszczania ścieków w m. Czaniec zgodnie z założeniami Koncepcji.

Zadanie polega na przygotowaniu koncepcji sposobu odprowadzania i oczyszczania ścieków z terenu Gminy Porąbka, w tym miejscowości Czaniec. Koncepcja pozwoli na dalsze planowanie zadań z tego zakresu. Koncepcja pokaże rozwiązania najlepsze zarówno pod względem środowiskowym jak i ekonomicznym. W koncepcji wyodrębnione zostaną obszary miejscowości, w których powinna zostać wybudowana zbiorcza kanalizacja sanitarna, jak i te w których taka budowa jest technicznie i ekonomicznie nieuzasadniona. Na podstawie Koncepcji realizowane będą kolejne zadania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, przy czym może to być sieć kanalizacji z odprowadzeniem istniejącym systemem do oczyszczalni ścieków w Kętach, może to być sieć kanalizacji z odprowadzeniem do nowej oczyszczalni na terenie gminy Porąbka, a dla niektórych części miejscowości rozwiązaniem mogą być oczyszczalnie przydomowe lub szczelne zbiorniki bezodpływowe.

Rezultaty planowanego zadania:

- Możliwość realizacji zadań związanych
- Poprawa stanu środowiska – czystości wód i gleb,
- Zaspokojenie potrzeb społeczeństwa.
- Podniesienie jakości życia mieszkańców

3. Modernizacja kluczowej gminnej infrastruktury drogowo-mostowej na terenie Gminy Porąbka- sołectwo Czaniec.

Zadanie obejmuje modernizację dróg na terenie całej miejscowości Czaniec. W pierwszym etapie planuje się modernizację dróg o długości około 2,58 km wraz z odwodnieniem oraz oświetleniem dróg i przejść dla pieszych a także innymi elementami niezbędnymi do prawidłowego funkcjonowania komunikacji na tych drogach. W ramach I etapu inwestycji, na terenie sołectwa Czaniec zaplanowano modernizację dróg na ulicach: Zielonej i Brzaskwiniowej oraz wykonanie oświetlenia na ulicach: Kęckiej, Zagłębockiej i Zielonej w Sołectwie Czaniec. W ramach etapu II, na terenie sołectwa Czaniec zmodernizowany

zostanie most przy ulicy Kruczej. III etap obejmie z kolei przebudowę ul. Bratniej i Bukowej w Czańcu. W kolejnych etapach modernizowane będą kolejne odcinki dróg w miejscowości Czaniec.

Rezultaty planowanej inwestycji:

- Poprawa dostępności do terenów mieszkaniowych i inwestycyjnych
- Poprawa jakości życia mieszkańców
- Estetyka miejscowości

4. Kompleksowa termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 1 w Czańcu

Inwestycja służyć ma poprawie stanu istniejącej infrastruktury oświatowej, poprzez wykonanie termomodernizacji budynku Szkoły Podstawowej nr 1 w Czańcu, zgodnie z przygotowanym wcześniej audytem. W ramach przedsięwzięcia, zakłada się wykonanie prac, których zakres będzie wynikał z wyników przeprowadzonego audytu.

Rezultaty planowanej inwestycji:

- Poprawa efektywności energetycznej budynku
- Zaspokojenie potrzeb społecznych,
- Poprawa estetyki i funkcjonalności budynku szkoły

Priorytet 2

Zapewnienie ładu przestrzennego w miejscowości Czaniec

1. Poprawa estetyki przestrzeni publicznej w sołectwie Czaniec

Realizacja zadania ma na celu zagospodarowanie miejsc przestrzeni publicznych w sołectwie Czaniec, poprzez zagospodarowania miejsc do wypoczynku mieszkańców oraz turystów przebywających na terenie miejscowości, a także poprawy jej wizerunku.

Rezultaty planowanej inwestycji:

- Wzrost atrakcyjności miejscowości
- Poprawa estetyki przestrzeni publicznych
- Poprawa jakości życia mieszkańców sołectwa

2. Budowa w Czańcu gminnego centrum edukacyjno – ekologiczno – rekreacyjno – wypoczynkowego

W centrum miejscowości na nowo zakupionej działce planowana jest budowa centrum – budynku centrum edukacyjno – ekologiczno – rekreacyjno – wypoczynkowego wraz z otoczeniem, w którym odbywać się będą warsztaty, wystawy, imprezy o różnej tematyce, przede wszystkim z zakresu ekologii, ale również w innych dziedzinach. Dzięki powstaniu centrum oferta spędzania czasu wolnego zostanie poszerzona dla mieszkańców w różnych grupach wiekowych, co będzie sprzyjać również integracji mieszkańców.

Rezultaty planowanej inwestycji:

- Wzrost atrakcyjności miejscowości
- Poprawa estetyki przestrzeni publicznej
- Integracja mieszkańców

3. Modernizacja cmentarza komunalnego w Czańcu

Cmentarz jest bardzo ważnym miejscem dla mieszkańców miejscowości. Zadanie obejmuje wykonanie alejek oraz wytyczenie kwater.

Rezultaty planowanej inwestycji:

- Poprawa funkcjonalności obiektu
- Podniesienie walorów estetycznych terenu

5.2. Koszty i źródła finansowania realizacji poszczególnych zadań inwestycyjnych

<i>L.p.</i>	<i>Nazwa zadania inwestycyjnego</i>	<i>Łączny koszt inwestycji</i>	<i>Źródła finansowania inwestycji</i>
<i>P1.Z1</i>	<i>Budowa systemu kanalizacji sanitarnej w miejscowości Czaniec i Porąbka - Gmina Porąbka.</i>	<i>3 838 830,00</i>	<i>- PROW 2014-2020 - środki własne</i>
<i>P1.Z2</i>	<i>Wykonanie koncepcji odprowadzania ścieków w Gminie Porąbka (w cz. dot. miejscowości Czaniec) i budowa systemu oczyszczania ścieków w m. Czaniec zgodnie z założeniami Koncepcji..</i>	<i>50 000 000,00</i>	<i>- NFOŚiGW, - WFOŚiGW w Katowicach, - PROW 2021-2027, - program Polski Ład - środki własne</i>
<i>P1.Z3</i>	<i>Modernizacja kluczowej gminnej infrastruktury drogowo-mostowej na terenie Gminy Porąbka- sołectwo Czaniec</i>	<i>10 000 000,00</i>	<i>- Program Polski Ład - środki własne</i>
<i>P1.Z4</i>	<i>Kompleksowa termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 1 w Czańcu</i>	<i>2 000 000,00</i>	<i>- RPO WSL 2021-2027 - środki własne</i>

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZANIEC

<i>P2.Z1</i>	<i>Poprawa estetyki przestrzeni publicznej w sołectwie Czaniec</i>	<i>1 000 000,00</i>	<i>- RPO WSL 2021-2027 - PROW 2021-2027 - Inicjatywa Sołecka - środki własne</i>
<i>P2.Z2</i>	<i>Budowa w Czańcu gminnego centrum edukacyjno – ekologiczno – rekreacyjno – wypoczynkowego</i>	<i>3 500 000,00</i>	<i>- RPO WSL 2021-2027 - PROW 2021-2027 - Inicjatywa Sołecka - środki własne</i>
<i>P2.Z3</i>	<i>Modernizacja cmentarza komunalnego w Czańcu</i>	<i>140 000,00</i>	<i>- środki własne</i>

Harmonogram realizacji zadań

<i>Priorytet i zadanie</i>	<i>Nazwa zadania inwestycyjnego</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>2025</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>	<i>2028</i>	<i>2029</i>
<i>P1. Z1</i>	<i>Budowa kanalizacji sanitarnej miejscowości Czaniec i Porąbka – Gmina Porąbka</i>								
<i>P1.Z2</i>	<i>Wykonanie koncepcji odprowadzania ścieków w Gminie Porąbka (w cz. dot. miejscowości Czaniec) i budowa systemu oczyszczania ścieków w m. Czaniec zgodnie z założeniami Koncepcji</i>								
<i>P1.Z3</i>	<i>Modernizacja kluczowej gminnej infrastruktury drogowo-mostowej na terenie Gminy Porąbka-sołectwo Czaniec</i>								

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI CZANIEC

<i>P1.Z4</i>	<i>Kompleksowa termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 1 w Czańcu</i>								
<i>P2.Z1</i>	<i>Poprawa estetyki przestrzeni publicznej w sołectwie Czaniec</i>								
<i>P2.Z2</i>	<i>Budowa w Czańcu gminnego centrum edukacyjno – ekologiczno – rekreacyjno – wypoczynkowego</i>								
<i>P2.Z3</i>	<i>Modernizacja cmentarza komunalnego w Czańcu</i>								

6. WDROŻENIE PROMOCJA I MONITOROWANIE PLANU

Wdrożenie Planu Odnowy Miejscowości Czaniec rozpocznie się poprzez uchwalenie go na zebraniu wiejskim, a następnie na wprowadzeniu go w życie uchwałą Rady Gminy Porąbka. Niniejszy dokument służyć będzie Wójtowi Gminy Porąbka, Radzie Sołeckiej miejscowości Czaniec oraz Sołtysowi wsi Czaniec.

Monitorowanie każdego przedsięwzięcia - czyli dbanie o prawidłowy jego przebieg przez cały czas jego trwania polega na systematycznym zbieraniu, zestawianiu i ocenie informacji rzeczowych i finansowych w postaci ustalonych wskaźników, które opisują jego postęp i efekty.

W monitorowaniu biorą udział wszystkie podmioty oraz komórki organizacyjne Urzędu Gminy w Porąbce zaangażowane we wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Czaniec.

Promocja Planu odbędzie się na kilku płaszczyznach

Internet (Strona UG Porąbka i media społecznościowe) będą głównymi dostawcami informacji o Planie Odnowy Miejscowości Czaniec. Media służyć będą komunikacji pomiędzy bezpośrednio odpowiedzialnym za wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Czaniec (Urząd Gminy w Porąbce), a zainteresowanymi podmiotami samorządowymi, biznesowymi i organizacjami pozarządowymi.

Prasa lokalna i regionalna służyć będzie jedynie upowszechnianiu informacji w różnych kręgach potencjalnych beneficjentów i wykonawców Planu Odnowy Miejscowości Czaniec o istnieniu takiego dokumentu i sposobie jego monitorowania i wdrażania, kierując do źródła informacji, jakim będzie Internet.

Promocja i reklama będzie skierowana do wybranych, potencjalnych wykonawców, inwestorów zidentyfikowanych na podstawie analizy przedsięwzięć inwestycyjnych zawartych w Planie Odnowy Miejscowości Czaniec.

Powyższa promocja i reklama polegać będzie na bezpośrednim zapraszaniu do negocjacji wybranych podmiotów, mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zamierzeń Planu Odnowy Miejscowości.

4. PODSUMOWANIE

Opracowany Plan Odnowy Miejscowości zakłada w przeciągu 7 najbliższych lat realizację kilku zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną. Dokument ten jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków życia mieszkańców. Istotą tych zadań jest stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną, gospodarczą i kulturową. Realizacja Planu Odnowy Miejscowości Czaniec ma także służyć integracji społeczności lokalnej, większemu zaangażowaniu w sprawy wsi, zagospodarowaniu wolnego czasu dzieci i młodzieży, poprawie bezpieczeństwa, atrakcyjności turystycznej miejscowości oraz rozwojowi organizacji społecznych. Zakładane cele Planu przewidują wzrost znaczenia wsi jako lokalnego ośrodka rozwoju kultury, edukacji, sportu i rekreacji.